

Kuva: Rauno Ruuhijärvi

Luonnehdinta

Aapasuot ovat yleensä laajoja, monista suotyypeistä koostuvia suokokonaisuuksia eli suoyhdistymiä. Suon keskusta ei kohoa ympäröiviä mineraalimaita ylemmäksi. Niinpä myös suoalueen keskiosien kasvillisuus saa vettä ja ravinteita ympäröiviltä mineraalimailta vähintäänkin kevättulvien mukana (minerotrofia, vrt. 'keidassuot'). Tämä mahdollistaa keidassoihin verrattuna monimuotoisemman ja vaateliaamman suokasvillisuuden esiintymisen. Tyypillisellä aapasuolla avosuosan vetiset rimmät ja kuivemmat väli- tai mätäspintajänteet muodostavat pintarakenteen, jossa jänteet ovat suuntautuneet veden valumissuuntaa vastaan. Pohjanmaan aapasuilla pintarakenne ei ole selvä, vaan aapasuot ovat vallitsevasti välipintaisia. Aapasuon keskiosia luonnehtivat tyypillisesti avosuot eli nevat ja erityisesti kalkkipitoisen kallioperän alueilla myös letot. Yhdistymän avosuo-osan ja reunaosien rämeiden ja korprien välissä on tyypillisesti nevarämeitä ja -korpia tai lettorämeitä ja -korpia. Aapasoiden pintarakenteessa, märkydessä ja kasvillisuudessa on alueellista vaihtelua johtuen ilmastosta, kallioperän ominaisuuksista ja maaston muodoista. Luontotyyppiin luetaan myös vaara- ja tunturialueiden rinnesuot, jotka ovat aapasoiden paikallisia muunnoksia. Tunturi-Lapin suoyhdistymistä tähän luontotyyppiin on luettu aapasuot, joilla ei esiinny palsakumpuja (vrt. 'palsasuot').

Aapasuon luonnontilaisuuden kannalta keskeisiä tekijöitä ovat suoyhdistymän rakenteellinen eheys, jota vähentävät ojitukset ja yhdistymään kohdistunut muu maankäyttö, luontainen vesitalous (suolle tulevien

vesien määrä, laatu ja virtaukset) ja turpeenmuodostus, luonnontilainen mätäs- ja märkäpintojen vaihtelu, puustorakenteen luonnontilaisuus ja suokasvillisuuden vallitsevuus.

Levinneisyys

Aapasoiden esiintyminen painottuu Pohjanmaalle, Peräpohjolaan ja Lappiin (ns. aapasuovyöhyke). Yksittäisiä aapasuoesiintymiä on myös Etelä-Suomessa keidassuovyöhykkeellä.

Nykytila ja uhkatekijät

Aapasoiden esiintymien verkosto on harventunut, pinta-ala pienentynyt ja jäljellä olevien esiintymien luonnontilaisuus heikentynyt merkittävästi verrattuna alkuperäiseen tilanteeseen etenkin maan etelä- ja keskiosissa, paikoin myös Lapin eteläosissa. Pääsyyt ovat ojitus metsätalouden tarpeisiin ja pellonraivaus, mutta myös turpeenotto, suon puustoisten osien hakkuut, vesirakentaminen (tekoaltaat, purojen perkaukset), tieverkostot, kaivostoiminta ja pohjavedenotto. Myös kauempana tehdyn maankäytön etävaikutukset voivat heijastua aapasuolle tulevien vesien määrään, laatuun ja virtauksiin.

Uudisojituksista on siirrytty pääosin kunnostusojitukseen ja pellonraivaus on selvästi vähentynyt, joten luontotyyppiin pinta-ala ei enää pienene samassa määrin kuin ennen. Aapasoihin kohdistuu kuitenkin edelleen turpeenotto- ja, etenkin Pohjois-Suomessa, kaivostoimintauhkia. Jäljellä olevia aapasoihin uhkaa etenkin luonnontilan heikkeneminen ympäröivän maankäytön aiheuttamien vesitalouden muutosten takia.